

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Art. IV. De Principiis Generalibus ad peccata pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

ARTICULUS IV.

De Principiis generalibus ad peccata pertinentibus.

§. I.

PRINCIPIUM I.

Periculosè determinatur mortalis iniquitas, nisi habeatur expressa veritas.

Sensus.

Hoc est, nisi quis certus sit, à se vel ab alio commissum peccatum, qui cum plena advertentia contra Legem aliquam graviter obligantem sit commissus, non debet iudicialiter de mortali peccato admisisse.

Authoritas.

Desumptum est ex Quodlibetico 9. q. 7. a. 15. S. Thomæ pronunciantis: Periculosè determinatur, aliquid esse peccatum mortale, nisi expressa veritas habeatur: sed & Gabriel de Mort. dist. 15. n. 2. ait, Theologos non debere esse faciles ad iudicandum aliquas actiones vel omissiones esse peccata mortalia, quia hoc est ponere laqueum pedibus ambulantium.

Ratio.

Quia tanta est peccati mortalis malicia, ut vigilem lateat, nec, ut Richardus de S. Victore ait, committi sine gravi corruptione sui, sine gravi læsione Proximi, magno contemptu DEI. Sed & P. Jacobus Alvarez ait, peccatum in tale peccatum tam impium esse, ut, si quis statim post factum dubitet, an deliberatè consenserit, vel facti poeniteat, probabiliter iudicare possit, se non consensisse, cum non soleat animus à DEO aversus tam subito ad Deum converti.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Scrupulosos non facile credere debere se peccasse mortaliter, nisi de tali commissione jurare possint. Suar. Vasq. Gran, Azor. & Layman docent.

Deducitur 2. Non damnandum statim esse peccati materialis, qui per majorem Sacri partem exercet actiones extrinsecas prorsus quidem impertinentes ad Missæ auditionem, & tamen neque secundum se, aut ratione scandali malas mortaliter, neque graviter distrahentes animum, uti P. Gobat tr. 5. n. 237. cum Suar. Dicast. Bassæo & aliis docet.

Deducitur 3. Nec illum facilè Laicum, peccati mortaliter damnandum esse, qui res sacras, imò etiam ipsum Ciborium actu continens hostias sine temeritate tangeret; ut Gobat tr. 3. n. 327. cum aliis contra Filliut. & Suar. docet.

§. II.

PRINCIPIUM II.

Delicta suos tenent Authores.

Sensus.

Hoc est, peccatum, quod quisque per voluntatem propriam admisit, non debet alteri imputari, sive quoad substantiam actûs; sive quoad effectum inde secutum; nisi specialis causa subsit, qualis reperitur in crimine læsæ Majestatis, quod nonnunquam & Filii puniuntur.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura Ezech. 18. ubi dicitur: *Anima, qua peccaverit, ipsa morietur. Filius non portabit iniquitatem Patris, & Pater non portabit iniquitatem Filii.* Item ex lib. 6. decret. c. ult. re. 76. quæ dicit: *Delictum Peccatorum non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare.* Item ex Decret. Sancimus 22. C. de pœnis, ubi dicitur: *Sancimus ibi pœnam esse, ubi & noxia est.* Et paulò pœst: *Peccata suos tenent Authores, nec ulterius progrediatur metu, quàm reperitur delictum.*

Ratio.

Quia ratio non patitur, ut alteri per alterum iniqua conditio inferatur, uti dicitur in 1e: *Non debet alteri.* 24. ff. de reg. Juris; nec debet aliquis alterius odio prægravari, ut reg. 22. Juris in 6. habet.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eos, qui Jus eligendi in Compromissum transtulerunt, non incurere pœnas indignè eligenti-
decretas, si ipse Compromissarius indignam Personam
liberè elegerit; ita deciditur in cap. Si Compromissa-
17. §. Porro de elect. in 6.

Deducitur 2. Si Mandatarius sui mandati limites trans-
gesserit, non debere damnum ex tali transgressione secu-
m ipso Mandanti adscribi, uti colligitur ex cap. 9. de Ar-
& 10. Cum per Procuratorem. 9. C. Mandati.

Deducitur 3. Infantes sine Baptismo decedentes rectiùs
communiori sententia dici nullam pœnam sensùs pati,
quod hæc pœna solùm debeat peccatis propria volunta-
missis; aliter verò se res habet quoad pœnam damni
missiõnem gratiæ originalis & gloriæ aternæ; hæc e-
gratia ac gloria cum Posteris Adami per se non fuerit
meritò quoque illis negari poterat ob alienum pecca-
quod per transfusam in Adamum voluntatem com-
mittunt.

§. III.

PRINCIPIUM III.

Pro ratione delicti erit & plagarum modus.

Sensus.

Hoc est, qualis fuerit culpa quoad ipsam malitiam, talis
erit pœna quoad intensiõnem, vel extensiõnem, ita ta-
non Arithmetica, sed Geometrica proportio attenda-
tetur culpam & pœnam, cum sæpe (saltem in hoc mun-
non possit arithmetice proportionata pœna pro culpa
poni.

Authoritas.

Desumptum est ex cap. 25. Deuter. Item ex cap. Felicis.
cap. 10. ubi dicitur: Judex pœnam metiatur ex culpa.

Ratio.

Quia, cum pœna duplici fine infligatur, scilicet tum ad
pœnitentiã prestandam, tum ad propriam delinquentis,
& alio-

& aliorum respicientiam ac exemplum, merito proponendo hoc duplici fine non quæcunque, sed, quantum potest, proportionata culpæ pœna infligitur.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Rectè à DEO pro peccato mortali pœnam æternam & intensivè maximam fuisse constitutam; alioqui nec digna satisfactio præstaretur; nec homines scienter absterrentur à peccato, uti communiter docent Theologi.

Deducitur 2. Rectè quoque à S. Thoma & aliis doctrinam minimam Purgatorii pœnam omnes hujus mundi pœna tormenta collectivè sumpta excedere, cum & culpa, quatenus DEUM offendit, gravior sit, quàm omnes culpæ collectivè sumptæ, quatenus præcisè considerantur ut sunt offensa Creaturæ.

Deducitur 3. Crimina læsæ Majestatis etiam in humanis Foro ac judicio rectè extraordinariâ pœnâ, & cum exclusione Privilegiorum, quæ interdum Peccatores ratione loci Personæ participant, puniri; cum hoc ipso, quod dignitas longè Personam offendat, etiam majorem malitiam contrahant, atque adeò & pœnam graviolem mereantur.

§. IV.

PRINCIPIUM IV.

Peccatum, quod consensu contrahitur, sine consensu minimè relaxatur.

Sensus.

Hoc est, quando quis per peccatum propria voluntate commissum avertitur à DEO, dissolvendo amicitiam illius æquum est, ut per detestationem quoque propria voluntate factam iterum redeat ad amicitiam DEI.

Authoritas.

Desumptum est ex cap. Majores. de Bapt. illudque in P. Gobat tr. 1. sect. 6. n. 230. & addit etiam à S. Thoma & aliis Theologis communiter doceri, saltem loquendo de ordinaria via; nam per absolutam potentiam posse peccatum per solam condonationem extrinsecam remitti, non peccatum hodiè Recentiores docent.

Ratio.

Quia, sicut qui ab uno termino ad alium accessit, non potest ad antiquum terminum vel locum ordinaria viâ redire, sed per contrarium motum; ita qui à DEO semel per peccatum recessit, non potest ad illum redire, nisi per affectum contrarium, scilicet detestationem peccati, & recessum ab illo.

Praxis.

Hinc deducitur 1. pro Sacramento Pœnitentiæ rectè Attributionem saltem velut primam & summè necessariam partem à Christo fuisse requisitam, uti communiter docent Augustinus & alii.

Deducitur 2. Etiam in Baptismo Adultis conferendo requiritur à Theologis attritionem, cum non conveniat, ut qui per Baptismum recipiendus est in amicum & Filium Dei, habitualiter adhuc maneat per peccatum non retractatum aversus ab eo.

Deducitur 3. Etiam ad peccatorum venialium remissionem requiritur similem detestationem; cum planè & hæc propter consensum sint commissa, atque ad eò proprio consensu delicti debeant; unde quamdiu manet vigens ad ea affectus, peccata nec culpa, nec pœna remittitur, ut communiter docent Theologi; & hinc fortè natum est illud axioma seu regula in cap. unic. de feris mat. in 6. & c. Legatur 24. q. 2. Peccata venia non datur nisi correcto.

§. V.

PRINCIPIUM V.

Potius oportet quælibet mala tolerare, quàm malo consentire.

Sensus.

Hoc est, quando actio quæpiam intrinsecè mala est, tunc potius oportet omnia tormenta sustinere, omniumque bonorum ablationem pati, quàm ejusmodi actionem committere.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Augustino, & refertur in cap. 3. Ita, in 32. q. 5. Item ex S. Thoma. 2. 2. q. 110. a. 3. in Corp.

Ratio.

Quia ex duobus malis minus est eligendum; atqui haec dubiè incomparabiliter minus est malum tormentorum amissionis bonorum temporalium, quàm malum animæ peccatum, utpote per quod æterna & ineffabilia tormenta incuruntur, & bona æterna amittuntur.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Prius mortem per mille tormenta eundam esse, quàm fidem negandam, uti unanimiter docent Theologi, & innumeri Martyres tuo exemplo confirmantur.

Deducitur 2. Susannam Dan. 13. rectè dixisse ad Senes Adulteros: Melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Domini.

Deducitur 3. Rectè quoque S. Augustinum s. 232. de ebrietate dixisse: *Etiamsi ad hoc veniretur, ut diceretur tibi: bibas, aut morieris, melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quàm per ebrietatem anima moreretur.*

§. VI.

PRINCIPIUM VI.

Delicta morte finiuntur,

Sensus.

Hoc est, quando aliquis ob delictum à se commissum mortem non fuit punitus in foro externo & humano, tum neque post mortem debet ob idem delictum puniri, nisi specialis aliqua ratio aliud suadeat, uti in delicto Hæresis contingit.

Authoritas.

Desumptum est ex ho. final. ff. ad le. Jul. Majest. & ex cap. Quorundam. dist. 23. ubi dicitur Divino iudicio subiecti ab humano sunt exempti. uti P. Gobat tr. 5. cap. 50. n. 25.

Ratio.

Quia, cum Judices terreni non nisi in Subditos potestatem habeant, mortui autem post mortem cessent esse subditi, hoc ipso puniri ob præterita delicta non possunt.

PRAXIS

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eum, qui post mortem comperitur, furta aut homicidia in vita commisisse, non debere propterea in patibulo suspendi, aut rotæ implecti, uti communis praxis habet.

Deducitur 2. Eum, qui vivus justam causam dederat suis, aut aliis criminibus, ut capitis pœnam sustineret, non debere mortuum eandem pœnam sustinere, uti communiter sentiunt Doctores.

Deducitur 3. Eum, qui propter certa delicta in vita infamissimè proclamari & haberi meruit, non esse ut secunda morte tractandum juxta eosdem Doctores.

ARTICULUS V.

Principiis generalibus ad virtutes Theologicas pertinentibus.

§. I.

DE FIDEI PRINCIPIIS.

PRINCIPIUM I.

Non debet esse suspecta veritas, quam revelasse summa judicatur veracitas.

Sensus.

Hoc est, quando quis sufficientia habet motiva, ob quæ libenter judicare possit, doctrinam aliquam vel propositionem à Deo esse revelatam, hoc ipso obligatur, ut nullatenus amplius de eo dubium admittat, sed, si quidem assentiri non velit, vel debeat, firmissimum Fidei assensum eliciat.

Authoritas.

Desumptum est tum ex S. Scriptura, ubi Deus passim testatur suam veritatis. ps. 39. Deus verax ad Rom. 3. non mentiri se Tit. 1. & Num. 23. dicitur; tum ex SS. Patrum & Theologorum unanimi consensu.